

การบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชน
ด้วยหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์*

RISK MANAGEMENT IN PEOPLE'S DAILY LIVES BASED ON THE PRINCIPLES
OF DITTHADHAMMIKATTHA BENEFITS

พระมหาวิรัตน์ พลทตฺโต, พระครูธรรมธรรอภิชัย อภิไชโย,

ประเสริฐ ธิลาอ

Phramaha Virat Phonthatto, Phrakhrudhammadhorn Apichai Apichayo

Prasert Thilao

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: pda.55@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา การบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชนด้วยหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก และเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงของชีวิตประชาชนแบ่งออกเป็น 6 ประเภทด้วย 1. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน 2. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน 3. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง 4. ความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัย 5. ความเสี่ยงด้านบุคลากร 6. ความเสี่ยงด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถประยุกต์หลัก ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 1. อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร) คนหมั่นในการทำงานไม่ประมาทจัดการงานเหมาะสม เลี่ยงชีพพอเหมาะรักษาทรัพย์ที่ หามาได้ มีศรัทธาถึงพร้อมด้วยศีล รู้ถ้อยคำปราศจากความตระหนี่ชำระทางสัมปรายิกัตถประโยชน์ เป็นนิตย 2. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด) การหลีกเลี่ยงการกระทำความชั่ว หรือการมัวเมา กับอบายมุข เช่น ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด ไม่เล่นการพนันทุกประเภท เป็นต้น 3. กัลยาณมิตรตตา (คบคนดีเป็นมิตร) เพราะหากเราไม่รู้จักเลือกคบบัณฑิต คือ กัลยาณมิตรแล้วย่อมเป็นเหตุที่ทำให้เราต้องเสียทรัพย์ที่หามาได้ 4. สมชีวิตา (เลี่ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้) ไม่ให้ผิดเคืองนัก ไม่ให้พุ่มเฟือย การเลี่ยงชีวิตสม่ำเสมอ หรือพอเหมาะพอดี

คำสำคัญ: จัดการความเสี่ยง; การดำรงชีวิตของประชาชน; ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

Abstract

This academic article aimed to study the risk management in people's lives using the principle of Ditthadhammikaprayot. The method used was to study Tripitaka and related documents. The results of the study were found that risks in people's lives could be divided into 6 types: 1. Financial and property risks 2. Operational risks 3. Reputation risks 4. Health and safety risks 5. Personnel risks 6. Information and communication technology risks. The principles of Ditthadhammikaprayot can be applied. 1. Utthanasampatha (Diligence) People who work diligently, do not be careless, manage their work appropriately, earn a moderate living, maintain their earned wealth, have faith and morality, know words without stinginess, and always purify the path of Samparayikathaprayot. 2. Arakkhasampatha (Knowing how to protect wealth and save), avoiding doing evil or being intoxicated with vices, such as not drinking alcohol or taking drugs. 3. Kalyanamittata (keep good company as friends) because if we do not know how to choose to be friends with wise people, that is, Kalyanamitta, it will be the cause of us losing the wealth we have earned. 4. Sammajivata (make a living according to the wealth we have earned) do not be too poor, do not be extravagant, make a living consistently or appropriately.

Keywords: Risk Management; People's Livelihood; View of The Benefits

บทนำ

จากการศึกษาของสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำนวจความคิดเห็นประชาชนทั่วประเทศ เรื่อง คนไทยกับการรับมือปัญหาเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,229 คน (สำรวจทางออนไลน์และภาคสนาม) ระหว่างวันที่ 6-9 พฤษภาคม 2568 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมองว่าสถานการณ์เศรษฐกิจไทย ณ วันนี้ ทำให้ค่อนข้างกังวล ร้อยละ 51.59 โดยเรื่องที่กังวลมากที่สุดคือเรื่อง ราคาสินค้าแพงขึ้น ร้อยละ 73.23 ทั้งนี้หากไม่มีรายได้เลย ประชาชนจะมีเงินสำรองฉุกเฉินต่อไปได้น้อยกว่า 1 เดือน ร้อยละ 48.32 โดยมีแนวทางการรับมือ คือ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ร้อยละ 77.37 ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่มีการวางแผนแต่ไม่ได้ทำต่อเนื่อง ร้อยละ 58.99 สุดท้ายเมื่อถามถึงความเชื่อมั่น

ต่อรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าของสหรัฐ ร้อยละ 76.06 ไม่เชื่อมั่น และร้อยละ 23.94 เชื่อมั่น

จากผลโพลประชาชนกังวลกับปัญหาเศรษฐกิจที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และยังสะท้อนให้เห็นความเปราะบางทางการเงินของคนไทยที่เกือบครึ่งหนึ่งมีเงินสำรองฉุกเฉินใช้ได้ไม่ถึงเดือน แม้จะมีความพยายามในการลดรายจ่ายหรือพยายามวางแผนการเงิน แต่เมื่อรายได้ไม่พอกับรายจ่ายจึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ จากผลการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ยังไม่เห็นผลชัดเจนนักก็ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนด้วยเช่นกันจากปัจจัยการส่งออกที่ได้รับผลกระทบจากการจัดเก็บภาษีนำเข้าสินค้าของสหรัฐ ปัจจัยการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวทำให้นักท่องเที่ยวลดลง ซึ่ง 2 ปัจจัยนี้เป็นองค์ประกอบหลักของ GDP ประเทศไทย ทำให้ประชาชนค่อนข้างกังวลต่อสถานการณ์เศรษฐกิจไทยในปัจจุบันกังวลว่า ราคาสินค้าจะแพง ค่าครองชีพจะสูง หนี้สินครัวเรือนจะเพิ่มขึ้น และประชาชนส่วนใหญ่มีเงินสำรองไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินน้อยกว่า 1 เดือน จึงต้องลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง ลดการก่อหนี้ใหม่ เก็บออมเงินมากขึ้น เพื่อรับมือกับภาวะเศรษฐกิจการที่ประชาชนระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น จะทำให้การบริโภคชะลอตัวเท่ากับเป็นการซ้ำเติมเศรษฐกิจภายในประเทศ อาจเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Economic Recession) ทางออกคือเจรจากับสหรัฐ ทำอย่างไรให้เขารู้สึกว่าไม่ขาดดุล แต่ไทยก็ต้องไม่เสียเปรียบซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่เชื่อมั่นรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าของสหรัฐอเมริกา (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2568)

สังคมไทยในปัจจุบันนอกจากจะเจอปัญหาความเสี่ยงของชีวิตในด้านต่าง ๆ แล้ว ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเทศชาติต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวหรือแม้กระทั่งภัยพิบัติเหตุการณ์แผ่นดินไหวต่าง ๆ เกิดความเสี่ยงของชีวิตขึ้นได้ การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยง คือ การป้องกันและการแก้ไขความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในชีวิตจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งจะทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้และไม่ประมาทในการดำรงชีวิตเพราะการดำรงชีวิตในทางสังคมในปัจจุบันนั้นอาศัยความเร่งรีบการศึกษาเทคโนโลยี การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนามีส่วนสำคัญที่จะขัดเกลาจิตใจและเป็นองค์ความรู้ที่จะเสริมสร้างพัฒนาการและทำให้ประชาชนมีความรู้ในด้านดังกล่าวจึงทำให้เป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์อย่างยิ่งที่อาจทำให้การทำประโยชน์จึงจะเป็นสิ่งหลักธรรมที่จะช่วยเป็นเข็มทิศในการพัฒนาตนพัฒนาคนและพัฒนางานได้

ความสำคัญของความเสี่ยง

ความเสี่ยงคืออัตราความไม่แน่นอน การบริหารจัดการที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จะต้องมีความเสี่ยงที่แน่นอน (Certainty Risk) เกิดขึ้น สำหรับผู้บริหารอยู่เสมอและจะต้องป้องกันหรือกำจัดความเสี่ยงนั้นออกไปให้ได้ การบริหารความเสี่ยงใช้หลักแนวคิดทฤษฎีของการบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ มากมาย แต่เราต้องรู้จักความหมายของความเสี่ยงก่อน (ธร สุนทรายุทธ, 2550) ความเสี่ยง (Risk) เราสามารถแบ่งคำว่า Risk ออกเป็น 4 ตัวอักษร คือ R I S และ K ได้กล่าวไว้ว่า R ใช้แทนคำว่า Return I ใช้แทน ค ว่า Immunization S ใช้แทนคำว่า Systems และ K ใช้แทนคำว่า Knowledge (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2554) ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่ บางสิ่ง บางอย่างอาจจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตราย (ปราชญา กล้าผจญ, 2551)

ประเภทของความเสี่ยง การระบุปัจจัยเสี่ยงควรมีความเชื่อมโยงกับผลความสำเร็จตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัย โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ตามแผนงานของหน่วยงาน และโอกาสของเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น อันจะส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์นั้นได้ เกณฑ์การจัด ประเภทความเสี่ยงซึ่งมหาวิทยาลัยในต่างประเทศถือใช้เป็นเกณฑ์ ได้จัดประเภทของความเสี่ยง ในการระบุความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 6 ประเภทด้วย

1. ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and Asset Risks) ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สิน การจัดการความเสี่ยงจึงมีลักษณะของการปกป้องทรัพย์สินการเงิน และมาตรการประหยัดค่าใช้จ่าย

2. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน (Operational Risks) กระบวนการทำงานที่มีอยู่ภายใน องค์กร หรือ การทำงานร่วมกับคนอื่น

3. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Image and Reputation Risks) ภาพพจน์อาจเกิดความเสี่ยงหาย เนื่องจากมีการเผยแพร่ข่าวเชิงลบได้

4. ความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัย (Health and Safety Risks) ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุการบาดเจ็บ ความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับประชาชน

5. ความเสี่ยงด้านบุคลากร (Staff Risks) ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน ความเสี่ยงนี้ คลอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคล เช่น อัตราการลาออกของพนักงานในองค์กร

6. ความเสี่ยงด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology Risks) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของแต่ละหน่วยงาน การจัดการความเสี่ยงตามพื้นฐานความจำเป็นของงานแต่ละงานตัวอย่างของความเสียหาย เช่น การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลการเรียกข้อมูลกลับคืน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในชีวิตของประชาชนหนีไม่พ้นการเงินและทรัพย์สินรวมถึงความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานมีประชาชนที่ตกงานเยอะและทำงานไม่ได้ เข้ากับสิ่งที่สังคมต้องการทำให้ไม่ตอบโจทย์ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงสุขภาพความปลอดภัย รวมถึงความเสี่ยงด้านบุคลากรมีบุคลากรที่ลดน้อยลงในการทำงาน รวมถึงความเสี่ยงด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารปัจจุบันนี้มีข่าวคราวในเรื่องของ Call Center หรือ การหลอกลวงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะทำให้สังคมเกิดความหวาดระแวงและต้องระมัดระวังมากยิ่งขึ้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงสอนให้ไม่ประมาทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการใช้เงินในเรื่องของการดำรงชีวิตที่จะบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงสามารถลดความเสี่ยงได้

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีอยู่มากมาย ซึ่งหลักธรรมที่ผู้เขียนนำมาอ้างอิงนี้สอดคล้องกับการบริหารความเสี่ยงของชีวิตได้จริงตามที่เสนอดังนี้

หลักการพื้นฐานเพื่อการดับทุกข์ทางกายอันเป็นความทุกข์ที่เกิดขึ้นง่าย และมีอยู่มากมายในสังคม ปัจจุบันหากต้องการดับทุกข์ทางสังคมทรงสอนหลักประโยชน์เบื้องต้นคือศรัทธา ศีล จาคะและ ปัญญา ส่วนการดับทุกข์ทางจิตเพื่อประโยชน์สูงสุดทรงสอนหลักอริยมรรค 8 ไว้ให้เป็นครรลองสู่ ความพ้นทุกข์บุคคลทั่วไปอย่างเรา ๆ ความสุขพื้นฐานทั่วไปตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ก็มีในเรื่อง ความสุขของคฤหัสถ์ 4 ได้แก่ 1. สุขเกิดจากการมีทรัพย์ 2. สุขเกิดจากการจ่ายทรัพย์เพื่อบริโภคไม่มากไม่น้อยเกินไป 3. สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ 4. สุขเกิดจากการประกอบกิจการที่ปราศจากโทษ การเก็บครอบครองรักษาทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตนั้น พระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงไว้ว่า

โกตะอันกุลบุตรหาได้มาด้วยความเพียร เป็นเครื่องลูกขึ้นรวบรวมมาด้วยกำลัง แขน มีตัวชุ่มด้วยเหงื่อ เป็นโกตะทรัพย์ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม เขารักษา คุ้มครองอย่างเต็มที่ ด้วยหวังว่า อย่างไรเสียพระราชจะไม่ริบทรัพย์ของเราไป โจรจะไม่ปล้นเอาไป ไฟจะไม่ไหม้ น้ำจะไม่พัดพาไป หากญาติอันไม่รักใคร่เรา จะไม่ยื้อแย่งเอาไปนี้ เรียกว่า อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา (ที.ปา. (ไทย) 11/265/210-211) อารักขสัมปทา มีความพร้อมเรื่องการรักษา คือ รู้จักคุ้มครองรักษาโกตะทรัพย์ นอกจากนี้พึงมีหลักการ จัดสรรทรัพย์ให้เป็นสัดส่วน เป็นแบบแผนการจัดเก็บคุ้มครองรักษาที่ เหมาะสมตามหลักของพระพุทธศาสนา คือ หลักโกวิภาค 4 ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า คฤหัสถ์ในตระกูลผู้สามารถ ครั้นสะสมโภคสมบัติได้อย่างนี้แล้ว พึงแบ่งโภคสมบัติ ออกเป็นสี่ส่วน เขาย่อมสมานมิตรไว้ได้ พึงใช้สอยโภคสมบัติด้วยส่วนหนึ่ง พึงประกอบกิจการด้วยสองส่วน พึงเก็บส่วนที่สี่ไว้ด้วยหมายว่าจักมีไวยามอันตราย (ที.ปา. (ไทย) 11/197/169)

ในส่วนที่ 1. เอเกน โภเคน ภูณเขยย ได้แก่ ฟิงใช้สอยนี้ ควรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับโภคาทิยะ 5 ได้แก่ 1. เลี้ยงตัว มารดาบิดา บุตรภรรยา และคนในปกครองให้เป็นสุข 2. บำรุงมิตรสหายและผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข 3. ใช้ป้องกันภัยอันตราย 4. ทำพลี 5. อย่าง 5. อุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ผู้ประพฤติดีประพฤติชอบ (อง.ปญจก. (ไทย) 22/41/48) ส่วนที่ 2 ทวีทิ กมม โปโยเขย ได้แก่ แบ่ง 2 ส่วนสำหรับใช้เป็นทุนในการประกอบ กิจการงาน หรือการลงทุนที่จัดไว้ 2 ส่วนนั้นเพราะให้ความสำคัญว่าการลงทุนเพื่อประกอบกิจการงาน จัดว่าเป็นการลงทุนเพื่ออาชีพพัฒนาให้ก้าวสู่ระดับที่ดีกว่าสร้างผลตอบแทนที่ดีขึ้น ส่วนที่ 3 จตุตถก นิธาเปยย ได้แก่ แบ่งส่วนที่ 4 สำหรับเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น ซึ่งเปรียบได้กับการออมทรัพย์ในปัจจุบัน แต่เป็นการออมที่มีแบบแผนที่ชัดเจน ผู้มีเงินออมหรือมีหลักประกันไว้อย่อมมีโอกาสเหนือกว่าผู้อื่น เพราะการออมเป็นปัจจัยเริ่มแรกในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้การออมยังเป็นการแสดงให้เห็นพฤติกรรมการเก็บรักษาอย่างแบบแผน โดยต้องรู้จักเก็บรักษาไว้ให้ปลอดภัย หากมีความจำเป็นก็สามารถนำมาใช้ได้ทันที อีกทั้งรู้จักซ่อมแซมทรัพย์สินสิ่งของเครื่องใช้ที่เก่าชำรุดให้สามารถใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่าอย่างสูงสุด ดังปรากฏในหลักกุลจิรัฎฐิติ ธรรม (อง.จตุกก. (ไทย) 21/32/42)

ทั้งนี้หากเราน้อมนำหลักธรรมทั้ง 4 เรื่องมาปฏิบัติจะได้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัวบุคคลใกล้ชิดและแก่สังคม ซึ่งหากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้น เป็นประโยชน์ที่สร้างความมั่นคง และยังยืนให้แก่ชีวิตเราอย่างครบถ้วนในทุกมิติ หลักธรรมทั้ง 4 เรื่องนี้เป็นเรื่องของการจัดการโภคทรัพย์ หรือทรัพย์ภายนอกที่เราต่างดิ้นรนแสวงหาทั้งที่ความจริงทุกคน สามารถมีทรัพย์อันประเสริฐได้เป็นทรัพย์ที่ไม่มีผู้ใดจะแย่งชิงไปได้ไม่สูญหายไปด้วยภัยหรืออันตรายต่าง ๆ ทรัพย์ประเภทนี้อยู่ภายในจิตใจของเราเอง ที่เรียกว่าอริยทรัพย์ หรือคุณธรรมประจำใจอันประเสริฐ 7 ประการ ได้แก่ ศรัทธา ศีล หิริโอตตปปะ พาหุสัจจะ จาคะ และปัญญา อริยทรัพย์นี้นอกจากจะทำให้จิตใจไม่อ้างว้างและไม่ยากจนแล้วยังเป็นทุนทางใจในการสร้างทรัพย์ภายนอกที่สำคัญยิ่งอีกด้วย ดังนั้นเมื่อต้องการจะสร้างและสะสมทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ ก็ต้องไม่ลืมที่จะสร้างทรัพย์ที่แท้จริงให้มีบริบูรณ์ขึ้นด้วยเพื่อความร่ำรวยอย่างแท้จริงของชีวิต

ส่วนองค์ประกอบของทฤษฎีนี้มีกตประโยชน์ มีอยู่ 4 ประการ คือ 1. อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร) 2. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด) 3. กัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร) 4. สมชีวิตา (เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้)

1. อุฏฐานสัมปทา (ความขยันหมั่นเพียร) ความขยันหมั่นเพียร (อุฏฐานสัมปทา) การที่เราจะได้สิ่งของเงินทอง และชื่อเสียง เกียรติยศมานั้น เราจะต้องขวนขวายขยันหมั่นเพียรต่อสู้กับความยากลำบากถึงจะประสบความสำเร็จ เช่นข้าราชการจะได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

อันนำมาซึ่งเกียรติยศแก่ตนเองและวงศ์ ตระกูลก็ต้องขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถนักเรียนจะประสบผลสำเร็จด้านการเล่าเรียนก็ต้องขยันหมั่นเพียรในการศึกษา หรือการกระทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อสร้างฐานะให้กับตนเองและ ครอบครัวก็เช่นกัน เราก็ต้องอาศัยความมานะอดสาหัสและความหมั่นเพียรจริง จะได้ทรัพย์มา

2. อารักขสัมปทา (การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด) การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัด (อารักขสัมปทา) หมายความว่า เมื่อเรา ขยันหมั่นเพียรพยายามสร้างอนาคต ชื่อเสียง หรือหาทรัพย์มาได้ถ้าไม่รู้จักรักษาไว้ก็จะเสื่อม หรือหมดไปอย่างรวดเร็ว การรักษาชื่อเสียงนั้นหมายถึงการหลีกเลี่ยงการทำความชั่ว หรือการมัวเมา กับอบายมุข เช่น ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด ไม่เล่นการพนันทุกประเภท เป็นต้น ส่วนการรักษา ทรัพย์ หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายอย่างฉลาด ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บหอมรอมริบ ส่วนการประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายเงินทองให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังพระพุทธพจน์ว่า กุลบุตรในโลกนี้มีโรคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วย น้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ได้มาโดยธรรม (อง.อญก. (ไทย) 23/54/341) นอกจากนี้การรักษาและประหยัดทรัพย์นั้นยังหมายถึง การรู้จักเก็บรักษาทรัพย์ไว้ในที่ปลอดภัย การใช้สอยทรัพย์และสิ่งของอย่างประหยัด ถนอมใช้ ซ่อมแซมเมื่อชำรุด เสียหาย ดูแล รักษา และเก็บไว้เมื่อใช้เสร็จแล้ว หรือรู้จักดัดแปลงของที่ชำรุดให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก เป็นต้น อารักขสัมปทา คือ การถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตนไม่ให้เป็นอันตราย หรือ เสื่อมเสีย หลักรักรัณ ขอนี้มีจุดมุ่งหมายให้เป็นคนมัธยัสถ์ รู้จักจ่ายทรัพย์ไปในทางที่ เกิดประโยชน์ ไม่ใช่นำไปใช้เพื่อกามคุณ เพื่อรูป รส กลิ่น เสียง จนทำให้ทรัพย์นั้นหมดไปโดยไม่ทำให้ตนเองเจริญขึ้นได้ มั่งมีไม่ก็ช่วยยามก็กลับไปลำบากยากจนเพราะใช้ทรัพย์ไปในกามคุณและอบายมุข บ้างครั้ง จนถึงกลับเป็นหนี้สินเสียทรัพย์ และเสียเกียรติมีนาก็หาหลายคนที่ได้ทรัพย์มามากมายจากการ แข่งขันแต่ต้องพบกับความลำบากในบั้นปลายของชีวิตเหตุเพราะไม่มีธรรมในข้อนี้นั่นเอง

3. กัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร) การคบคนดีเป็นมิตร (กัลยาณมิตตตา) คนเรานั้นจะอยู่ในสังคมแต่เพียงลำพังไม่ได้ จะต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นบุคคลที่เราสามารถพึ่งพาอาศัยได้ และมีความปรารถนาดีต่อเราหาได้ยาก ดังนั้น การเลือกคบคน จึงมีความสำคัญมากเพราะถ้าเราคบคนชั่วเป็นมิตรอาจทำให้เรา ตกไปอยู่ในทางที่ชั่วหรือพบกับความหายนะได้ดังพระพุทธพจน์ว่า กุลบุตรในโลกนี้วางตัวเหมาะสม เจริญ อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมโดย้อม ดำรงตนเจริญาสันทนากับบุคคลในบ้าน หรือนิคมนั้นซึ่งเป็นคฤหบดี หรือบุตรคฤหบดี เป็นคนหนุ่ม หรือคนแก่ผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา ศึกษาสัทธาสัมปทาตามผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาศีลสัมปทาตาม

ผู้ถึงพร้อมด้วยศีลศึกษาจากสัมปทา ตามผู้ถึงพร้อมด้วย จาคะ ศึกษาปัญญาสัมปทาตามผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญานี้เรียกว่า กัลยาณมิตตตาฯ (อง.อภก. (ไทย) 23/54/345-355)

ลักษณะของมิตรที่ดีมีดังนี้ การคบมิตรตาม หลักมงคล 38 ประการ ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มงคลแรกที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ปฏิบัติก็คือ การไม่คบคนพาล และมงคลถัดมาก็คือต้องรู้จักคบบัณฑิต คำว่าคนพาล และบัณฑิต เมื่อวิเคราะห์ให้แจ่มแล้วจะพบว่า มีทั้งคนพาล และบัณฑิตภายในคนพาลและบัณฑิต ภายนอกคนพาล และบัณฑิต บัณฑิตภายในหมายถึงคนที่ปรากฏอยู่ในตัวเรา หากนิสัยสังเกตตัวเราให้ดีจะพบว่า บางครั้งบางเวลา เราจะเกียจคร้าน ไม่อยากฝึกฝน ไม่อยากทำงาน ไม่อยากไปเรียน ไม่อยากทำความดี แต่อยากเที่ยว เล่น อยากนอนตื่นสาย อยากดื่มสุรา อยากเล่นไพ่ เล่นหวย เล่นการพนัน ฯลฯ นี่แสดง ว่าคนพาล ภายในตัวเราปรากฏขึ้นแล้ว แต่บางครั้งเราก็อขยั้น อยากไปเรียน อยากทำความดี ไม่อยาก หนีเรียน ไม่อยากเล่นการพนัน ไม่อยากร่วมวงสุรา ฯลฯ แสดงว่า บัณฑิตภายในตัวเราได้ปรากฏขึ้นแล้ว ส่วนคนพาลและบัณฑิตภายนอก หมายถึงคนอื่นคนที่มาชักชวนเราไปทำเรื่องที่ไม่ดี ไม่สมควร หรือเรื่องที่ดีที่สมควรต่าง ๆ หากบัณฑิตภายในตัวเราเองเข้มแข็ง คนพาลภายนอกก็ไม่อาจจะชักชวนเราไปได้ ดังนั้น ความเป็นกัลยาณมิตรต้องเริ่มที่เราสร้างบัณฑิตและมิตรขึ้นภายในตัวเองก่อน เมื่อบัณฑิตหรือมิตรภายในตัวปรากฏแล้วก็จะสามารถเลือกเสวนากับบัณฑิตหรือมิตรภายนอกได้ ดังคำกล่าวที่เราได้ ยินได้ฟังอยู่เสมอว่า คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล และการสังเกตว่าผู้ที่ตนคบหาด้วยนั้นเป็นคนพาลหรือเป็นบัณฑิต คือ กัลยาณมิตร พึงสังเกตว่าชอบชักชวนไปในทางฉิบหายเสียทรัพย์ เสียเวลา เสียสุขภาพ และทำเรื่องที่ไร้ประโยชน์หรือไม่ เพราะหากเราไม่รู้จักรู้จักเลือกคบบัณฑิต คือ กัลยาณมิตรแล้วย่อมเป็นเหตุที่ทำให้เราต้องเสียทรัพย์ที่หามาได้นั้น และไม่สามารถปฏิบัติ ธรรมในข้ออุฏฐานสัมปทา และอารักขสัมปทาได้

4. สมชีวิตา หมายถึง เลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ ไม่ให้ผิดเคืองนัก ไม่ให้ฟุ่มเฟือย การเลี้ยงชีวิตสม่าเสมอหรือพอเหมาะพอดี หมายความว่า เลี้ยงชีวิตตามกำลังทรัพย์ที่หามาได้ สำหรับผู้มีความรู้่น้อยรายได้น้อย ถึงจะขยันหมั่นเพียรรายได้ก็เพิ่มขึ้นไม่มากนัก ให้ใช้จ่าย เพียงพอดี ไม่ให้ผิดเคืองเกินไป และไม่ควรออย่างผู้มีรายได้สูง เพราะความพอดีของผู้มีรายได้สูงเป็น ความฟุ่มเฟือยของผู้มีรายได้น้อย สำหรับผู้มีรายได้สูงควรใช้จ่ายเพียงพอดีสำหรับตน ไม่ให้ฟุ่มเฟือย เกินไปและไม่ใช่ว่าอย่างคนมีรายได้น้อยซึ่งถือเป็นความผิดเคืองสำหรับตนการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อเลี้ยง ชีวิตพึงพิจารณาถึงความพอเพียงและความพอดี ให้สอดคล้องกับทรัพย์ที่หามาได้ ซึ่งได้มีการจัดสรรไว้เพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมพอดี ดังนั้น การใช้จ่ายทรัพย์จึงควรคำนึงว่า จะใช้ประโยชน์ อย่างไรจึงจะไม่เบียดเบียน และบั่นทอนคุณภาพชีวิตให้ลดลง สมชีวิตา คือ

การมีความเป็นอยู่ที่พอเหมาะพอดี ได้แก่การเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลัง ทรัพย์ที่หามาไม่ให้ผิดเคืองนักและไม่ฟุ่มเฟือยนัก สมชีวิตา เป็นหลักการบริหารจัดการทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพอย่างมากหากยึดถือและนำไปปฏิบัติได้ พระพุทธองค์ได้แสดงเรื่องสมชีวิตาไว้ดังนี้ว่า กุลบุตรในภพนี้ รู้จักความได้มาแห่งโภคทรัพย์ รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์แล้ว ดำรงชีวิต อยู่อย่างสม่าเสมอไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ผิดเคืองนัก โดยมีหลักว่า รายได้ของเราจักไม่ท่วม รายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้ เปรียบเหมือนคนถือดาซัง หรือลูกมือของเขายกดาซังขึ้นแล้ว ก็รู้ว่า ยังขาดอยู่เท่านี้ หรือเกินไปแล้วเท่านั้น ดังนั้นใด กุลบุตรนี้ ก็ฉันทันนั้น เขารู้จักความได้มาแห่งโภคทรัพย์ รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์แล้ว ดำรงชีวิตอยู่อย่างสม่าเสมอ ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ผิดเคืองนัก โดยมีหลักการว่า รายได้ของเราจัก ไม่ท่วมรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้ ถ้ากุลบุตรนี้ เป็นผู้มิมี รายได้น้อย แต่สำเร็จการเป็นอยู่อย่างฟุ่มเฟือยแล้วไซ้ร้ ก็จะมีผู้กล่าวว่า กุลบุตรนี้ใช้จ่ายโภค ทรัพย์ (อย่างสุรุ่ยสุร่าย) เหมือนคนกินผลมะเดื่อ ฉันทใดก็ฉันทนั้น แต่หากกุลบุตร เป็นผู้มิมีรายได้ มหาศาล แต่สำเร็จการเป็นอยู่อย่างแร้นแค้นแล้วไซ้ร้ ก็จะมีผู้กล่าวว่า กุลบุตรนี้จักตายอดตาย อยากอย่างคนอนาถา เมื่อใด กุลบุตรนี้ดำรงได้มาแห่งโภค ทรัพย์ รู้จักความสิ้นไปแห่งโภคทรัพย์ แล้วดำรงชีวิตอยู่อย่างสม่าเสมอ ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ผิดเคืองนัก โดยมีหลักว่า รายได้ของเราจัก ท่วมรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่ท่วมรายรับ ด้วยอาการอย่างนี้ เรียนกว่า สมชีวิตา (ความเลี้ยงชีวิตอย่างสม่าเสมอ) (พระธานิเชมธมโม, 2550)

ดังนั้น หลักสำคัญของการบริโภคใช้จ่ายโดยรู้จักใช้ รู้จักประมาณ คือ มีสมชีวิตาเป็น ธรรมเครื่องระลึกละเมื่อบริโภคใช้สอย ก็คือ การบริโภคด้วยสติปัญญา ไม่ใช่การบริโภคด้วยตัณหา แต่ให้คำนึงถึงคุณค่าแท้ของการบริโภคใช้สอยไม่คล้อยตามอำนาจกิเลสหรือติดในค่านิยม ดังนั้น การใช้ จ่ายโดยอาศัยหลักสมชีวิตาจึงเป็นความรู้จักประมาณพอเหมาะพอดี ในการบริโภคใช้จ่ายที่ ประกอบด้วยสติปัญญาและเป็นไปเพื่อการส่งเสริมให้ทรัพย์พอกพูนมากขึ้น หลักธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เมื่อถือเอาความมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ที่ต้องการคือหลัก ของการประหยัด การรู้จักการดำรงชีพ คือไม่ยอมให้อดอยากปากแห้ง เพราะอำนาจของความตระหนี่ ถึเหนียว ไม่ยอมฟุ้งเฟ้อเห่อห่าม ตะกละตะกลามเห็นแก่กิน ดำรงอยู่ในทางสายกลาง ไม่ถี่ไม่ห่างจน เกินควร นี่คืหลักใหญ่ของการประหยัดการเลี้ยงชีวิตอย่างพอเหมาะพอดีตามฐานะของตนและ ปฏิบัติอย่างนี้ โดยสม่าเสมอ ธรรม 4 ข้อนี้เป็นหัวใจของเศรษฐกิจกล่าวโดยย่อก็คือ อุ อา กะ สะ สามารถนำไปปฏิบัติอยู่เสมอจะได้เป็นเศรษฐกิจ

การบูรณาการหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

จากสัมมาทิฐิทั้ง 10 ประการนี้เองทำให้ทราบว่า คนเราเกิดมาเพื่อสร้างความดี สร้างบุญบารมีไม่ทำความชั่ว จึงจะประสบแต่ความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าและหาก หุ่่มเททำความดี สักสมบุญบารมีโดยเอาชีวิตเป็นเดิมพัน เพื่อกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดไป ก็จะเป็นบรมมรรคผลนิพพาน ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารอีก ด้วยเหตุนี้ผู้มีสัมมาทิฐิ จึงเกิดปัญญาในการวางแผนชีวิต โดยการตั้งเป้าหมายชีวิตไว้ถึง 3 ระดับ

เป้าหมายชีวิต 3 ระดับ คือ 1. เป้าหมายชีวิตระดับต้น คือ ตั้งตนเป็นหลักฐานมั่นคง ในชาตินี้ 2. ระดับกลาง คือ สังสมความดี มุ่งสู่สุคติโลกสวรรค์ 3. ระดับสูง คือ ทำพระนิพพาน ให้แจ้ง

วิธีทางบรรลุเป้าหมายชีวิตระดับต้นและระดับกลาง เป้าหมายระดับต้น 4 ประการ (อาศัย ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์) ดังนี้ 1. ขยันทำมาหากิน (อุฏฐานสัมปทา) หาเป็น 2. รู้จัก เก็บทรัพย์ (อารักขสัมปทา) เก็บเป็น 3. รู้จักเลือกคบคนดี (กัลยาณมิตตตา) ทั้งคบคนดีและ สร้างเครือข่ายคนดีเป็น 4. รู้จักใช้ทรัพย์ที่หามาได้เหมาะสม (สมชีวิตา) ใช้เป็น = มีรายได้เหลือ

วิธีปฏิบัติ 4 ประการนี้ เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ชาวพุทธ ตั้งแต่สมัยโบราณกาลว่า การปฏิบัติตามหลักหัวใจเศรษฐี ซึ่งมีคำย่อว่า อุ-อา-ก-ส (อุ-อา-กะ-สะ) คือ ถอดเอาคำและ อักษรตัวหน้าของธรรม 4 ประการมาเรียงกัน และถือว่าเป็นคาถาย่อของหัวใจเศรษฐี เป้าหมายระดับกลาง 4 ประการ (อาศัย สัมปรายิกัตถประโยชน์) ดังนี้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา (สัทธาสัมปทา) เชื่อมมั่นในพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ทำให้ตั้งใจทำความดี

ถึงพร้อมด้วยศีล (ศีลสัมปทา) การรักษาศีลให้บริสุทธิ์ เพราะเป็นบ่อเกิดแห่งโภค ทรัพย์และความสุข ถึงพร้อมด้วยการเสียสละ (จาคสัมปทา) ยิ่งสละมากบุญก็เพิ่มมากขึ้น ตามไปด้วย ถึงพร้อมด้วยปัญญา (ปัญญาสัมปทา) มีความรู้ความเข้าใจในพระธรรมคำสอน ในพระพุทธศาสนา จนนำไปสู่การปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นต้น

วิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายทั้งสองระดับ ต้องเป็นแบบบูรณาการ หมายความว่า ในขณะที่ทำมาหากินเพื่อให้ตั้งหลักฐานได้ คนเราก็จำเป็นต้องศึกษาและ ปฏิบัติธรรม ตลอดจนสังสมบุญควบคู่กันไปด้วย นั่นคือขณะที่พยายามปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายชีวิต ระดับต้น คนเราก็จำเป็นต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายชีวิตระดับกลางควบคู่กันไปด้วย

เป้าหมายชีวิตระดับต้นนั้น เราจะเห็นผลในชาตินี้ ส่วนเป้าหมายชีวิตระดับกลาง จะออกผลต่อเมื่อเราละโลกนี้ไปแล้วเหตุที่ต้องปฏิบัติทั้ง 2 ระดับควบคู่กันไป 1. ความตาย เป็นสิ่งไม่แน่นอน 2. บุญที่ตนทำเองย่อมเป็นมิตรติดตามไปเสมอ 3. ชนอุปสรรคได้ด้วย อานุภาพบุญ

รายละเอียดวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายชีวิตระดับต้น

1. ขยันทำมาหากิน มีสาระสำคัญ 6 ประเด็น คือ 1. ต้องไม่ประกอบอาชีพต้องห้าม 5 ประการ ได้แก่ ค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ ค้าสัตว์เพื่อฆ่า ค้าของมีนเมา และค้ายาพิษ 2. ต้องประกอบอาชีพสุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร 3. ต้องหมั่นเพิ่มพูนหาความรู้ให้ทันสมัย 4. ต้องรู้จักคบคนดีเป็นหุ้นส่วน บุคคลตาบอด (ขาดปัญญาหาทรัพย์ + ขาดปัญญารู้ธรรมะ) ต้องช่วยเหลือสงเคราะห์เท่าที่เราทำได้ บุคคลตาเดียว (มีปัญญาหาทรัพย์ + ขาดปัญญารู้ธรรมะ) ต้องพยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล บุคคลสองตา (มีปัญญาหาทรัพย์ + มีปัญญารู้ธรรมะ) ต้องพยายามคบหาเป็นหุ้นส่วนทำงานด้วย 4. ต้องสร้างเครือข่ายคู่ค้าที่เป็นคนดี 5. ต้องหาสาเหตุเบื้องลึกแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของธุรกิจให้ชัดเจนสาเหตุหายา 6. ทำบุญเต็มกำลัง จึงได้กำไรเกินเป้าหมาย

2. รู้จักเก็บรักษาทรัพย์ มีสาระสำคัญ 3 ประเด็น คือ 1. เก็บรวบรวมทรัพย์ให้พ้นจากอันตราย 2. ต้องรู้จักถนอมโภคทรัพย์ให้จรัสยั่งยืน 3. ต้องรู้จักฝังขุมทรัพย์ 4. เก็บเป็นทรัพย์หายาใช้ในชาตินี้ 5. เก็บเป็นทรัพย์ละเอียด

3. สร้างเครือข่ายคนดี มีสาระสำคัญ 3 ประเด็น คือ 1. ตนเองต้องวางตัวให้เหมาะสมกับการเป็นคนดี 2. เลือกคบเฉพาะคนดี 3. หมั่นศึกษา สังเกต ชื่นชมคุณค่าความดี

สัมปรายิกัตถประโยชน์คู่กับทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์

หลักการและวิธีปฏิบัติเพื่อสร้างเครือข่ายคนดี 1. ตัวเราเองต้องเป็นคนดี 2. ตัวเราเองต้องมีศีล 5 เป็นนิจ 3. ตัวเราต้องปฏิบัติเกื้อกูลตัวเอง ด้วยสัมปรายิกัตถประโยชน์ 4. ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลผู้อื่นให้เกิดสัมปรายิกัตถประโยชน์

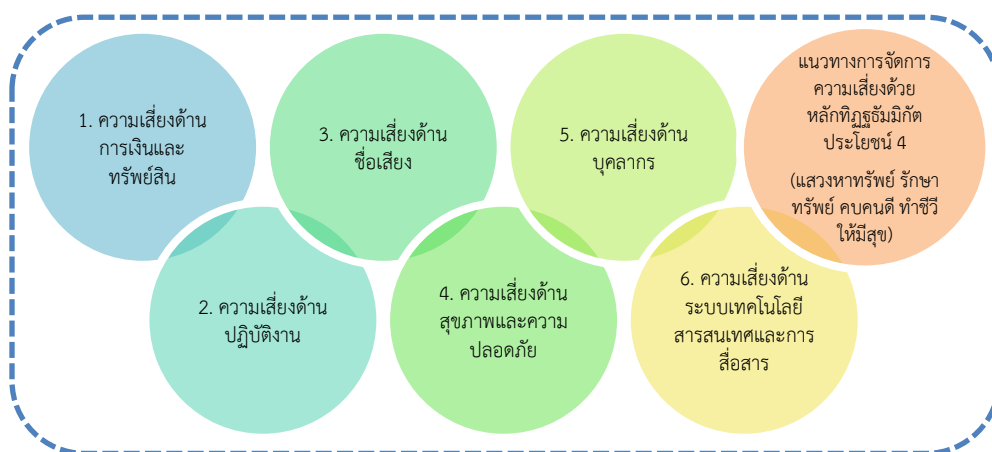
เครือข่ายคนดี มีประโยชน์อย่างไร 1. มีเครือข่ายคนดีเป็นรั้วบ้าน 2. เป็นโอกาสดีแห่งการบรรลุเป้าหมายชีวิต 3. คนดี คือ ขุมทรัพย์ที่เปี่ยมด้วยความเอื้ออาทร 4. เป็นการพัฒนาสัมมาทิฐิให้แก่อบยั้งขึ้น

4. รู้จักใช้ทรัพย์อย่างเหมาะสม มีสาระสำคัญ 2 ประเด็น คือ 1. ต้องรู้ทางเจริญและทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ 2. ต้องไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือย แต่ก็ไม่ผิดเคือง การบริหารรายเหลือให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยการใช้ทรัพย์เพื่อ บำรุงตนเอง สร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรในชุมชน ป้องกันภัย และเผื่อฉุกเฉิน ทำพลี 5 (ญาติ แยก อุทิศให้ผู้ตาย ถวายหลวง เทวดา) ทำบุญกับเพื่อนบุญประเด็นสำคัญ คือ การหาเป็นจนถึงการใช้เป็นจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อมีเครือข่ายกัลยาณมิตรเท่านั้น และเครือข่ายกัลยาณมิตร คุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย 3 ประการ คือ

1. ตัวเราเองมีสัมมาทิฐิ เข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง คือ มีคุณสมบัติของกัลยาณมิตร หรือมีความเป็นมิตรแท้อย่างสมบูรณ์พร้อม 2. เครือข่ายแต่ละคนมีสัมมาทิฐิ เข้าไปอยู่ใน

ใจอย่างมั่นคง หรือถ้ายังไม่มั่นคง ก็ต้องรู้จักตัวเอง และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนให้มีสัมมาทิฐิ เข้าไปอยู่ในใจอย่างมั่นคง ด้วยการพยายามซึมซับคุณความดีจากกัลยาณมิตรในเครือข่าย คนดีให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป 3. ต้องร่วมกันทำกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและสังคม เพื่อประโยชน์ให้แก่สังคม เพื่อพัฒนาเครือข่ายกัลยาณมิตรให้แข็งแกร่ง เพื่อขยายเครือข่าย กัลยาณมิตรให้กว้างขวางออกไปเรื่อย ๆ และเพื่อพัฒนาสัมมาทิฐิในใจของกัลยาณมิตรแต่ละคนให้แกร่งยิ่งขึ้นและประเด็นสำคัญ คือ การหาเป็นจนถึงการใช้เป็นจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อ มีเครือข่ายกัลยาณมิตรเท่านั้น (กัลยาณมิตร, 2568)

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชน ด้วยหลักทฤษฎีธัมมิกัตประโยชน์

สรุปได้ว่า หลักธรรมทางพุทธศาสนาสามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นเป็นแนวทางที่จะป้องกันและแก้ไขความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในชีวิตประกอบไปด้วย 1. อุภูฐานสัมปทา (ภาษาบาลี) แปลว่าความขยันหมั่นเพียรขยันนี้เป็นการแสวงหาทรัพย์ด้วยความวิริยะอุตสาหะสร้างตนตามวัยเช่นในวัยเรียนก็ตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ที่ไม่เป็นภาระให้ผู้ปกครอง ในวัยทำงานก็ทำงานโดยไม่ผิดกฎหมายขยันหมั่นเพียรที่จะสร้างฐานะสร้างครอบครัวมีปัจจัยที่สนับสนุนต่อการดำรงชีวิตเป็นต้น 2. อารักขสัมปทา แปลว่า การรู้จักรักษาทรัพย์และประหยัดในลักษณะที่หามาได้แล้วใช้ทรัพย์ไปในทางที่ถูกต้องไม่ไปหลงใหลในอบายมุขหรือเล่นการพนันทุกชนิดเราจะเห็นตามหน้าข่าวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นข่าวเจ้าคุณแยมหรือข่าว Call Center ต่าง ๆ ก็แล้วแต่ เกิดจากการที่หลงอบายมุขหวังอยากได้ทรัพย์มาก จะเกิดเป็นหายนะตามมาหรืออบายมุขข้ออื่นเช่นไม่ดื่มสุราไม่เสพยาต่าง ๆ นั้นถือว่า เป็นการใช้สอยทรัพย์ที่ถูกต้องและประหยัดในการประหยัดนี้ คือ สามารถ

ที่จะใช้ทรัพยากรไปในทางที่ถูกต้องเกิดประโยชน์และสามารถทดแทนบุญคุณพ่อแม่หรือทำบุญในบางโอกาสจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง 3. กัลยาณมิตตตา คือการคบคนดีเป็นมิตรเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ จึงสำคัญอย่างยิ่งที่จะคบคนดีเป็นมิตร 4. สมชีวิตา ใช้ชีวิตที่พอเพียงให้ชีวิตดีขึ้นเกิดประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว จะทำให้ชีวิตมีความสุขและสิ่งสำคัญคือจะสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นเป็นแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงในชีวิตและเป็นแนวทางที่จะใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขเพราะการดำรงชีวิตในปัจจุบันนี้อาศัยการดำรงชีพด้วยการเงินเป็นหลัก จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งการจัดการความเสี่ยงของชีวิตด้วยหลักทฤษฎีนี้มีกัตถประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณมิตร. (2568). *ความยั่งยืนแห่งคุณสมบัติของคนดี*. สืบค้น 26 พฤษภาคม 2568, จาก https://kalyanamitra.org/th/article_detail.php?i=22779
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2554). *การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เพียร์สันเอดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ธ สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2568). *คนไทย 51.59% ค่อนข้างกังวลปัญหาเศรษฐกิจของแพง-ค่าครองชีพสูง*. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/l1CFt>
- ปราชญา กล้าผจญ. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: ปราชญา พับบลิชซิง.
- พระธานี เขมธมโม. (2550). *ศึกษาสัมมาอาชีวะในพระพุทธศาสนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.